

แนวทางปฏิบัติการรักษาทางทันตกรรมในสถานการณ์ปกติรูปแบบใหม่ สาขาปริทันตวิทยา

การคัดกรองผู้ป่วย

การคัดกรองโดยการซักประวัติ (social risk factor, physical/medical risk factor) ควรดำเนินการตามแนวทางเวชปฏิบัติ การวินิจฉัย ดูแลรักษา และป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือโรคระบาดอื่น ๆ ร่วมกับการตรวจประเมินอาการ อาการแสดง ก่อนการรักษาทางทันตกรรม ทั้งนี้ การคัดกรองโดยการสอบถาม สามารถดำเนินการได้ก่อนถึงวันนัดอย่างน้อย 1 วัน เพื่อลดความเสี่ยงจากการเดินทางของผู้ป่วยมายังสถานพยาบาล

ขั้นตอนการคัดกรองผู้ป่วย

1. ซักประวัติโรคทางเดินหายใจ
2. ประวัติการสัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยยืนยันหรือผู้ป่วยที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง
3. ประวัติการเดินทางกลับจากต่างประเทศในระยะ 1 เดือน
4. ตรวจวัดอุณหภูมิซ้ำ (กรณีมีข้อสงสัย)

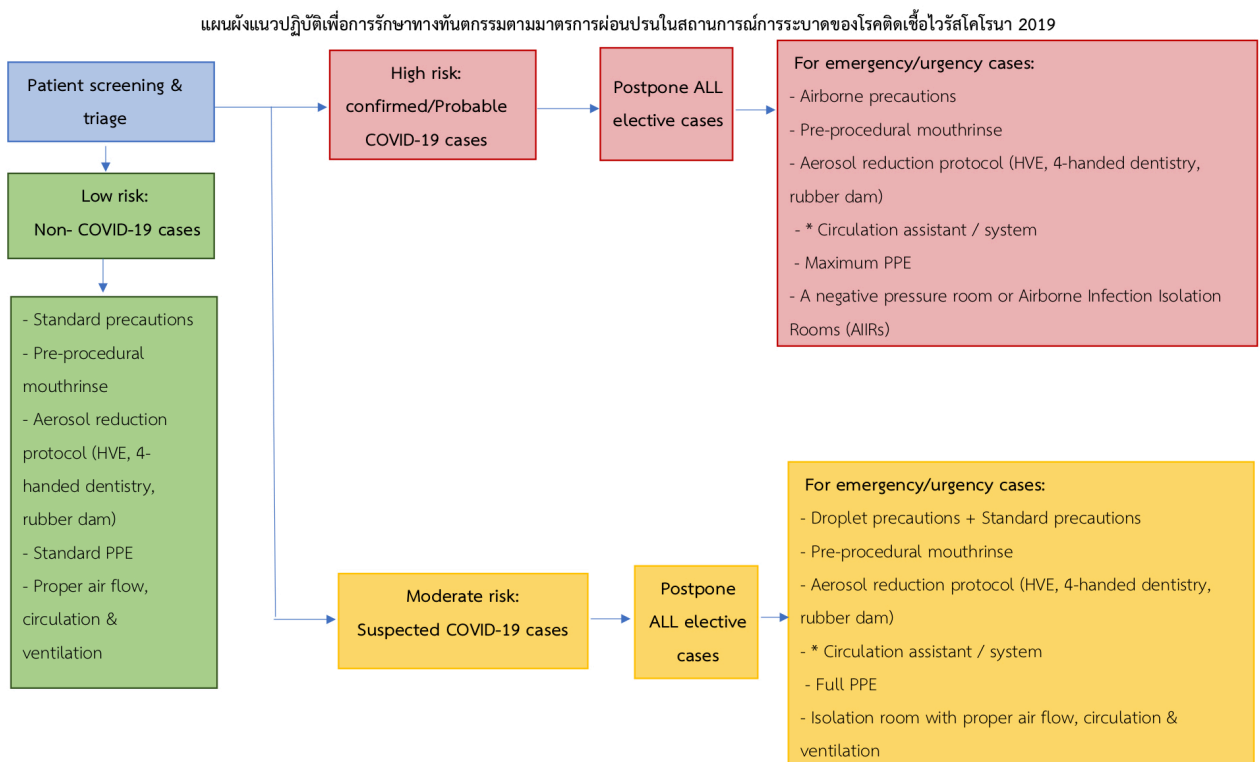
ประวัติ

- มีประวัติเดินทางไปยัง หรือมาจากพื้นที่หรืออยู่อาศัยในพื้นที่เกิดโรคระบาดต่อเนื่องในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา
- มีประวัติคนในครอบครัวป่วยเป็นโรคระบาดในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา
- มีประวัติสัมผัสกับผู้ป่วยเป็นโรคระบาดในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา

อาการและอาการแสดง

- ไอ เจ็บคอ น้ำมูกไหล
- มีไข้ อุณหภูมิตั้งแต่ 37.5 องศาเซลเซียส ร่วมกับอาการทางระบบทางเดินหายใจ เช่น สูญเสียการได้กลิ่น/รับรส ไอ เจ็บคอ น้ำมูกไหล หายใจเหนื่อย/หายใจเร็ว หรือหายใจลำบาก ภายใน 14 วันที่ผ่านมา โดยยังไม่ได้รับการตรวจวินิจฉัย
- อาการอื่น ๆ ที่บ่งชี้ว่ามีความเสี่ยงที่จะเกิดการติดเชื้อทางระบบทางเดินหายใจ

สำหรับแนวปฏิบัติในการรักษาทางปริทันต์ในสถานการณ์ปกติรูปแบบใหม่จะยึดตาม “แนวทางปฏิบัติตามมาตรการผ่อนปรนเพื่อการรักษาทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกาศ ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2563” โดยมีหลักการสำคัญคือ เป็นการให้บริการประเภท elective case โดยอยู่บนสมมติฐานเบื้องต้นว่า เป็นการให้บริการเฉพาะผู้ป่วยที่ไม่เข้าข่ายเป็นโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 หรือโรคระบาดอื่น ๆ เท่านั้น โดยให้ปฏิบัติตามหลัก standard precautions อย่างเคร่งครัด โดยบุคลากรที่ทำการรักษาสวมใส่ standard PPE (personal protective equipment) และใช้ aerosol reduction protocol ในหัตถการที่ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของละอองฝอยซึ่งประกอบด้วย การใช้ HVE (high volume evacuation) ร่วมกับเทคนิคทันตกรรมสี่หัตถ์ รวมถึงการทำการรักษาในห้องทันตกรรมที่มีการหมุนเวียนและระบายอากาศที่เหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทและศักยภาพของสถานพยาบาลนั้น ๆ โดยมีแผนผังสรุปแนวปฏิบัติตามภาพที่ 1

(Adapted from Australian Dental Association (2020). Decision Tree for Level 1 Patient Management.)

ภาพที่ 1 แนวปฏิบัติเพื่อการรักษาทางทันตกรรมตามมาตรการผ่อนปรนในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

แนวทางปฏิบัติในการรักษาทางปริทันต์

ใช้แนวปฏิบัติตามประกาศกรมการแพทย์เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามมาตรการผ่อนปรนเพื่อการรักษาทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกาศ ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2563 โดยในการบริการการรักษาทางปริทันต์ จะแยกประเภทของหัตถการตามการก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของละอองฝอย ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเภทของหัตถการตามการก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของละอองฝอย

ประเภทของหัตถการ	ฟุ้งกระจายสูง (+++)	ฟุ้งกระจายปานกลาง (++)	ฟุ้งกระจายต่ำ (+)
การตรวจในช่องปาก การตรวจสภาวะปริทันต์			+
การสอนอนามัยช่องปาก โดยการสาธิตนอกช่องปาก			+
การสอนอนามัยช่องปาก โดยการสาธิตการใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดในช่องปาก		++	
การถ่ายรูปในช่องปาก			+
การพิมพ์ปาก			+
การขูดหินน้ำลายและเกลารากฟันด้วยมือ		++	
การขูดหินน้ำลายด้วยเครื่องอัลตราโซนิคส์	+++		
การขัดฟัน		++	
การรักษาทางศัลยกรรมปริทันต์ทุกประเภท	+++		
การรักษาทางศัลยกรรมรากเทียม	+++		
การติดตามผลการรักษา (ไม่ได้มีการล้างแผลหรือใช้น้ำเกลือฉีดล้างในช่องปาก)			+
การติดตามผลการรักษา (ใช้น้ำเกลือฉีดล้างในช่องปาก)		++	
การขัดแต่งฟันปลอม หรือเครื่องมืออื่น ๆ นอกช่องปาก		++	
หัตถการอื่น ๆ ที่มีการใช้หัวกรอความเร็วสูงในช่องปาก	+++		
หัตถการอื่น ๆ ที่มีการใช้หัวกรอช้าในช่องปาก		++	

หมายเหตุ หัตถการอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ ให้ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ของผู้อนุญาตในสถานการณันั้น ๆ

แนวปฏิบัติในการลดปริมาณการปนเปื้อนของเชื้อในอากาศในการรักษาทางปริทันต์

ใช้หลักการตามประกาศกรมการแพทย์เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามมาตรการผ่อนปรนเพื่อการรักษาทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกาศ ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2563 โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. ให้ pre-procedural rinse ตามแนวปฏิบัติของกรมการแพทย์
2. ปรับความแรงของเครื่องดูดหินน้ำลายอัลตราโซนิคส์ให้อยู่ในระดับต่ำถึงปานกลางซึ่งเพียงพอที่จะเกิด cavitation ที่ปลายเครื่องมือ
3. ใช้เครื่องดูดความแรงสูง (high power suction) ในเหตุการณ์ที่มีการฟุ้งกระจายสูงหรือปานกลาง หรือ อาจพิจารณาการใช้เครื่องดูดละอองฝอยนอกช่องปาก (extra-oral suction) ร่วมกับเครื่องดูดความแรงสูง หรือ อาจใช้อุปกรณ์เสริมที่ใช้กับเครื่องดูดความแรงสูง เพื่อช่วยให้ปลายเครื่องมือดูดอยู่ใกล้กับบริเวณที่ทำงานมากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการลดละอองฝอย

เอกสารอ้างอิง

1. กรมการแพทย์. แนวทางปฏิบัติการรักษาทางทันตกรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกาศ ณ วันที่ 14 พฤษภาคม 2563.
2. กรมการแพทย์. แนวทางปฏิบัติตามมาตรการผ่อนปรนเพื่อการรักษาทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกาศ ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2563.